

Skrifter utgivna av Svenska Litteratursällskapet. 1

SAMLAREN

TIDSKRIFT FÖR SVENSK
LITTERATURHISTORISK
FORSKNING

Ny följd. Årgång 1

1920

UPPSALA 1921

ALMQVIST & WIKSELLS BOKTRYCKERI-A.-B.

EN OKÄND STRINDBERGSÖVERSÄTTNING FRÅN H. C. ANDERSEN

AV

ANTON BLANCK

Till Andersen-jubileet 1905 skrev Strindberg på uppmaning av "Politiken" en artikel om sagodiktaren, vilken han undertecknade "August Strindberg, elev af H. C. Andersen" (Politiken 2 april 1905; Saml. Skr., Efterslätter, s. 443). Han gav där en ypperlig skildring av Andersens betydelse för honom ända från barndomens förtjusta studium av de små träsnittsillustrerade kvarthäftena, "Så skildes våra vägar", fortsätter Strindberg. "Men vid tjugofem års ålder skulle jag en dag åt en förläggare översätta 'Andersens sista sagor'. Jag märkte nog att tiden gått fram över både honom och mig. Utilismen och nationalekonomien hade då sin tid, och det var inget ondt i det, men Pegasus hade blivit spänd för plogen. Dessa sagor voro litet prosaiska, men en av dem var rolig; den hette 'Den stora sjöormen' och handlade om telegrafkabeln i Atlanten och om fiskarnas grubblande över denna nya fisk, 'som det inte var något slut på'. Det var bra påhittat, och det minns jag ännu."

Efter vad jag kan se finnes icke i Strindberglitteraturen några uppgifter om hans Andersen-översättning. Någon särskilt utgiven volym med titeln "Andersens sista sagor" existerar icke. Däremot har Strindberg tydligen medarbetat i en av tidens fullständiga översättningar av sagorna, nämligen Karl Johan Backmans, välkänd för alla senare generationer genom Carl Larssons geniala teckningar. Backman, Dickens kunnige och älskvärde översättare, hade, när han på sommaren 1874 avled, icke hunnit sluta

sin Andersen-översättning. Förläggaren, Hjalmar Linnström, har då tydligen vänt sig till Strindberg, som just var tjugufem år gammal. I andra delen insatte Linnström en liten not, där det heter: "Den af doktor K. J. Backman i handskrift lämnade öfversättningen af detta verks första och en afdelning af andra delen — från hvars fortsättande och slutliga genomseende öfversättaren hindrades af sitt år 1874 inträffade frånfälle — har blifvit fullbordad af annan hand samt derjemte ord för ord granskad och jämförd med originalet...". Undersöker man häftesomslagen, finnes där Backmans namn på dem alla utom det sista, som omslöt sidorna 545 ff. Den tydligen ytterst noggranne förläggaren har genom detta markerat det parti, som översatts av "annan hand". Att Strindberg därmed åsyftas blir ännu vissare, då man finner att just "Den stora sjöormen" ingår i detta häfte, som dessutom omfattar: "Dansa, dansa, dockan min", "Spörj amagermor", "Trädgårdsmästaren och herrskapet", "Loppan och professorn", "Hvad gamla Johanna berättade", "Portnyckeln", "Krymplingen", "Tant Tanvärk".

Översättningen visar föga av Strindbergs klo. Språket frapperar icke. Likväl har den fortsatta och intima bekantskapen med Andersen nog varit av en viss betydelse för honom redan på 70-talet. Det har slagit mig, att han här och där i "Från Fjärdingen till Svartbäcken" faller in i sagotonen. Så till exempel i "En snobb", berättelsen om den flitige, elegante studenten som till sina barbariska kamraters förtret ägde en käpp med silverskålla, vilken fick utstå så många öden: "Den sparkades och pinades och kastades i alla källartamburer; plåten blef bucklig, fernissan skamflades, men käppen höll, *ty det var en god käpp, och det var hans olycka*".

Strindberg och Andersen är säkerligen ett rikt ämne. Blott en detalj till sist. Strindberg hade ännu 1905 ett livligt minne av "Den stora hafsormen" med dess akvarie-syn på havets hemligheter. Måne icke denna verklighetsromantik uppträder i en ny metamorfos, när intendenten Borg i "Hafsbandet" med vattenkikaren beskådar samma rika värld?
